

Enheten för EU:s inre marknad

YTTRANDE

2024-05-27 Dnr 2024/00340-4

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av SOU 2024:4 Inskränkningar i upphovsrätten

(Ert dnr: Ju 2024/00120)

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. Vårt uppdrag är att verka för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

I det remitterade betänkandet görs en omfattande översyn av regelverket kring upphovsrättsligt skyddade verk i syfte att införa nya, tydligare bestämmelser för bl.a. när användning av skyddade verk ska få ske utan tillstånd. Exempelvis presenteras förslag för att det ska finnas praktiskt genomförbara möjligheter att återge offentlig konst samt använda verk och andra skyddade prestationer i nyhetsrapportering och i parodisyfte.

På ett mer övergripande plan har Kommerskollegium förståelse för det återkommande behovet av grundlig analys av upphovsrättslagens bestämmelser om inskränkningar i upphovsrätten. Det gäller i synnerhet att se till att nödvändiga intresseavvägningar av motstående intressen blir tillräckligt belysta och genomarbetade, dvs. i detta fall användarnas respektive rättighetsinnehavarnas intressen. Kommerskollegium har inte några närmare synpunkter i sak på betänkandet och vi ser positivt på att utredningen har analyserat hur förslagen bedöms förhålla sig till EU-rätten (inte minst i avsnitt 4–6).

Avslutningsvis gör vi bedömningen att de remitterade förslagen, på nuvarande stadium, inte aktualiserar EU:s anmälningsprocedur enligt det s.k. tjänstedirektivet (EU-direktiv 2006/123), som Kommerskollegium administrerar. Vad däremot gäller det s.k. anmälningsdirektivet, EU-direktiv 2015/1535, så utvecklar vi resonemanget något här:

Anmälan av tekniska föreskrifter

Enligt 20 § 6 p. förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet anmäla förslag till författningar i enlighet med de procedurer som följer av Sveriges EU-medlemskap eller av andra internationella överenskommelser, bland annat enligt proceduren i anmälningsdirektivet för tekniska föreskrifter, (EU) 2015/1535.¹

Tekniska föreskrifter enligt anmälningsdirektivet är bl.a. krav på varors egenskaper eller märkning, begränsningar av varuansvändning samt vissa förbudsbestämmelser.²

I remissen lämnas förslag på revidering av upphovsrätten som bl.a. rör bestämmelser om märkning och användning av verk.

Enligt anmälningsdirektivet ska bl.a. ”andra krav” på industriella produkter anmälas. Ett annat krav definieras på följande sätt:

ett krav som inte är en teknisk specifikation och som ställs på en produkt framför allt av skyddshänsyn och i synnerhet för att skydda konsumenterna eller miljön och som påverkar dess livscykel efter det att den har släppts ut på marknaden, t.ex. villkor för användning, återvinning, återanvändning eller bortskaffande, om dessa föreskrifter på ett väsentligt sätt kan påverka produktens sammansättning eller natur eller saluföringen av den.

Vi bedömer att vi inte kan utesluta att bestämmelser om användning av verk är ”andra krav”. Vi överlämnar till er att bedöma huruvida bestämmelserna bedöms kunna påverka exempelvis saluföringen av de produkter som avses. Bestämmelser som innebär att en produkt ska utformas eller märkas på ett visst sätt, t.ex. med vem som har upphovsrätten, innan saluföring är tekniska specifikationer. Om de ändrade kraven i lagen är sådana, bör en anmälan ske.

Tekniska föreskrifter som inte anmälts fast de borde ha gjort det, saknar rättsverkan och kan inte tillämpas mot enskilda.³ Vår rekommendation vid tveksamhet är därför alltid att anmäla.

Tekniska föreskrifter som genomför EU-lagstiftning behöver dock inte anmälas, om inte ett utrymme till nationella lösningar har utnyttjats.⁴ Om revideringarna endast är ett strikt genomförande av EU-rätten behöver de således inte anmälas, och vi överlåter bedömningen avseende även detta till er.

¹ En annan procedur är den i enlighet med Världshandelsorganisationens (WTO) TBT-avtal (Agreement on Technical Barriers to Trade).

² Anmälningsdirektivet artikel 1.1 (c), (d) och (f).

³ EU-domstolens dom i mål C-95/14, *UNIC* (2015) p. 29.

⁴ EU-domstolens dom i mål C-443/98, *Unilever* (2000) p. 29.

Ärendet har avgjorts av enhetschefen Agnès Courades Allebeck i närvaro av utredarna Jasmin Saleh och Ralph Eliasson, föredragande.

Agnès Courades Allebeck

Ralph Eliasson